

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНА ІНФОРМАЦІЯ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

А. Мінковська, старший викладач

Правовий (нормативний) рівень терміна «обліково-аналітична інформація» визначено, зокрема, законами «Про інформацію» та «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Відповідно до Закону «Про інформацію» інформація це «документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі». З визначення поняття «бухгалтерський облік» (відповідно до ст. 1 Закону № 996-XIV від 16.07.99), випливає, що бухгалтерська інформація в грошовому вираженні про майно, зобов'язання організацій і їхньому русі, що отримується шляхом суцільного, безперервного і документального обліку всіх господарських операцій.

Науковий рівень при визначенні категорії «обліково-аналітична інформація» прийнятий в якості базового і передбачає її розчленування на два елементи: «інформація», «обліково-аналітична». При цьому перший елемент - «інформація» - є ключовим в категорії «обліково-аналітична інформація». Отже, пояснення значення поняття «інформація» з позицій основних наукових підходів (філософського, економічного, управлінського) є підставою для пояснення змісту категорії «обліково-аналітична інформація» в цілому.

Науковий рівень категорії «обліково-аналітична інформація» (далі ОАІ) (з урахуванням її другої складової - елемента «обліково-аналітична») представлений філософським, економічним, управлінським і математичним підходами до її тлумачення.

Філософське тлумачення. ОАІ допустимо розглядати через філософське поняття «відображення» і «структура». ОАІ є відбитком організованості (дезорганізованості) матерії і засіб її організації (дезорганізації). Категорія «обліково-аналітична інформація» не є тотожною категоріям «матерія» і «енергія» [3].

Економічне тлумачення. ОАІ - економічна інформація, яка відображає відносини між людьми з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання суспільного продукту; інформація про виробничі (економічні) відносини; виробничий (економічний) ресурс, необхідний для функціонування економічних об'єктів і управління ними [5].

ОАІ (в залежності від пред'явлених до неї вимог і при певних умовах) може володіти різними комбінаціями властивих їй властивостей (наприклад, релевантність, доречність, корисність тощо). Набір тих чи інших властивостей такої інформації визначається специфікою отримання і цілями її використання. З огляду на властивості, якими здатна володіти ОАІ, і її характерні особливості (наприклад, циклічність, безперервність обробки і ін.), До неї пред'являються різні вимоги (наприклад, повнота, своєчасність, обачність тощо). Склад вимог до ОАІ, головним чином, визначається судженнями і перевагами її користувачів. Якість інформаційного забезпечення управлінських рішень визначається рівнем аналітичності ОАІ.

Основною одиницею зберігання ОАІ в бухгалтерському обліку є рахунок, який представляє собою математичний елемент, що відображає відбуваються в кількісно-вимірної обліково-аналітичної інформаційної сукупності зміни. Ці зміни можуть бути виявлені і проаналізовані за допомогою математичних законів. Перелік рахунків, складений на основі їх класифікації та використовуваний суб'єктом обліку, являє собою План рахунків.

Основною системною властивістю організаційної системи управління є цілеспрямований характер її функціонування. Досягнення мети (або цілей) функціонування підприємства можливо тільки в тому випадку, коли вона має таку якість, як безпека. Залежність безпеки організації від використання в процесі управління обліково-аналітичної інформації обумовлює необхідність вивчення її ролі в забезпеченні безпеки організаційної системи. Вивчення ролі ОАІ як найважливішого чинника, що забезпечує безпеку підприємства і визнаючого можливість досягнення його мети (або цілей) функціонування передбачає: дослідження системного поняття «безпека»; вивчення змісту системного підходу до управління організаційною системою і оцінці стану її безпеки; вивчення вимог до організаційної системі при забезпеченні її безпеки [3]. І.О. Бланк вказує «обліково-аналітичне забезпечення – це система, що базується на даних бухгалтерського обліку, включаючи оперативні дані, і використовує для узагальнення та аналізу статистичну, технічну, довідкову та інші види інформації» [1]. Бруханський Р.Ф., наголошує «...як здійснення облікових та аналітичних процедур у режимі реального часу, виявлення відхилень від запланованих показників і використання отриманих результатів для прийняття управлінських рішень» [2].

Горячева К. С. приділяє увагу обліково-інформаційному забезпеченню, «...яке повинне враховувати як внутрішні, так і зовнішні інформаційні сфери, відображаючи комплексну консолідовану інформацію про діяльність підприємства та його перспективи» [4].

На думку Гнилицької Л.В. «...обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства є інтегрованою системою, яка складається з трьох взаємопов'язаних підсистем (складових), котрі існують в єдиному інформаційному просторі: облікової, аналітичної та спеціального забезпечення» [3].

Отже, для кожної із підсистем обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства характерні три основні рівні: методичний – здійснюється перетворення первинної (вхідної) інформації на узагальнені дані у відповідності до потреб окремих груп користувачів; технологічний (технічний) визначаються форми надання такої інформації; організаційний – встановлюється порядок взаємодії окремих суб'єктів, що задіяні при підготовці обліково-аналітичних даних, які використовуються в подальшому для прийняття рішень в системі економічної безпеки підприємства.

Таким чином, саме бухгалтерський облік у вигляді певних експертних дій створює інформаційні умови для здійснення контролю доцільності та законності використання ресурсів, сприяє запобіганню реалізації загроз, які можуть знизити економічну стійкість підприємств. Тим самим обумовлюється

велика значимість обліково-аналітичного інструментарію будь-якого роду перевірок, в тому числі і судових експертиз.

Література:

1. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – 2-е изд. К.: Эльга, 2009. – 671 с.

2. Бруханський Р.Ф. Модернізація обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Матеріали колективної монографії: у 2-х т. т. 1. Сучасний бухгалтерський облік, аналіз і аудит: галузевий аспект / за ред. П.Й. Атамаса. – Дніпропетровськ: Герда, 2013. – С. 21–34.

3.Гнилицька Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємства / Л.В. Гнилицька // дис. на здоб. наук. ступ. д.е.н. за спеціал.: 08.00.09 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" та 21.04.02 "Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності". ДВНЗ "КНЕУніверситет імені Вадима Гетьмана". – Київ, 2013.–40с.

4. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства [Текст] : автореферат дис. ... канд. екон. наук : 08.06.01 / К. С. Горячева ; Київський нац. ун-т технологій та дизайну. – К., 2006. – 17 с.

5. Економічна безпека: навч. посіб. / За ред. З.С. Варналія. – К.: Знання, 2009. – 647с.